UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vanitas vanitatum et omnia vanitas. dicit Ecc[lesiast]es ...

Jacobus <de Gruytrode>

[Speyer], 1490

De peccato in co[m]muni: et quanta per peccata incurrimus spiritualia detrimenta. Secundum capitulum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30773

Visual Library

repulit. Pharaonē ⁊ exercitū eius ſubmerſit Saul de regno
eiecit. Nabuchodonoſor in beſtiam tranſmutauit. Propter
ſupbiam Antiochus male mortuus eſt. Herodes ab angelo
percuſſus.

¶ De peccato in cōmuni: et quanta per peccata incurrimus
ſpiritualia detrimenta. ¶ Secundum capitulum.

Qui facit peccatum a diabolo eſt qui peccat ab initio.
q Scribitur in pma Canonica Joh. iij. c. Peccatū eſt
onus graue qđ celū nō ſuſtinet: nec terra vltimo ſuſti-
nebit: ſed deſcēdet in inferno cū factore ſuo. Et ſciendū ſcđm
Aug⁹. ꝙ pctm̄ eſt om̄e dictū factū vel ↄcupitū ↄtra legē dei.
Debet aūt ꝗlibet bonus chriſtianus ꝗ ſaluari deſiderat ſum
mo ſtudio ⁊ ſumma diligētia om̄e peccatū vitare. et hoc pci-
pue ꝓpter tria. videlicet Primo: qꝛ deo ſumme diſplicet. Se-
cundo qꝛ diabolo valde placet. Tercio qꝛ hoī ſumme nocet.
¶ Dixi tibi pmo o hō: ꝙ debes vitare ſumma diligētia om̄e
peccatū qꝛ deo creatori tuo ſumme diſplicet. Ad hoc ſcien-
dum: debes cogitare ꝗđ deus fecerit ꝓpter odiū pcti. Ipſe enī
ꝓpter pctm̄ fere ſemel diſſipauit oīa opa ſua ſcꝫ totū mundū p
diluuiū. vt habet̄ Geñ. vij. Alij aūt reges ⁊ potētes in piudi-
ciū ſuoꝝ inimicoꝝ depopulant̄ terras eoꝝ. Deus aūt diſſipa
uit terrā ꝓpriā: qꝛ pctm̄ intrauit in terrā ſuā. Itē deus nō ſolū
odio habet ipm pctm̄ ſed etiā quicꝗđ pctm̄ tangit. Alij nam-
ꝗꝫ hoīes ꝓpter vinū corruptū nō ꝓiciūt in mare vaſa aurea
vel argētea: ſed ſeruāt vaſa ⁊ vinū effundūt. Deus vero nō ſo
lum pctm̄ ſed etiā vaſa pcti ſcꝫ creaturas rōnales id eſt aīas
ad imaginē ſuā factas: et ſuo pcioſo ſanguine redemptas in
odiū pcti piecit in occeano infernali. Quia vt dicit̄ Sapie.
xiiij. Odio ſunt deo impius ⁊ impietas eius. Vñ deus non
habet tā bonū amicū nec in celo nec in terra quē nō haberet
odio vſqꝫ ad mortē ſi inueniret in eo vel vnū pctm̄ mortale.
Vñ petrus licet ardētius amaret chriſtū ꝗꝫ ceteri apli tm̄ chri
ſtus eū ↄdemnaſſet ſi deceſſiſſet in pctō trine negatōis ¶ Se
cundo quantū deus pctm̄ odiat oſtendit̄ p hoc: ꝙ ꝓpter pctā
mū di ſuū innocentē vnigenitū interfecit. Vñ dicit̄ Eſaie. liij
Propter ſcelus ppli pcuſſi eū. Et ipſemet dei filius vt pctm̄

interficeret vel occideret tradidit in mortẽ aiam ſuã. vt dici-
tur ſilr Eſaie.liij. Nullus inuenit aũt qui tantũ odit inimi-
cum ſuũ: q in eius odiũ vellet interficere ꝓpriũ vnigenitũ vel
etiã ſemetipm. ¶ Tercio ꝓpter hoc oſtendit qꝛ deus pſecutus
eſt peccatũ ab initio in tantũ q ꝓiecit ipm de celo. Et videns
q remanſerat in terra ſcꝫ in mundo ipe in ꝓpria pſona deſcẽ-
dit in mundũ vt de ipſo fugaret pctm: et tandẽ in die iudicij
ꝓijciet et claudet ipm in infernũ. Vñ Michee. vlt. Proijciet
in ꝓfundũ maris om̄ia pctã vr̃a. ¶ Quarto q̄ꝫ ſumme deus
pctm̄ odiat patet p hãc ſilitudinẽ. Quia bona mater videret
multũ odire illud ꝓpter qđ puerũ ſuũ ꝓijceret in clibanũ ar-
dentẽ: nec vnq̄ꝫ eũ exinde extraheret. Sic deus ꝓpter odium
pcti filios ſuos q̄s tm̄ dilexit: q p illis mori voluit: in ignem
inextinguibilẽ ꝓijciet ſi inuenerit in eis pctm̄ mortale. Sic
ergo o peccatrix aĩa legiſti quantum deus odio habet pctm̄.
Tu igit ſi ei placere cupis: oportet te ſumme vitare illud ita
vt nõ habeat locũ in te. Mulier eni eſſet multũ infidelis q̄
illum cubaret in lecto ſuo quẽ vir ſuus odiret: et p quem viro
ſuo multa mala euenîſſent. Sic certe pctm̄ eſt quod ſumme
odit chriſtus aĩaꝝ ſponſus: ꝛ p qđ ſibi multa mala acciderũt
et tandem ipa mors. Mortuus eſt eni ꝓpter delicta nr̃a. ſcđm
aplm. Et ideo valde infidelis eſt erga chriſtũ: qui recipit pec-
catum in corde ſuo. Propterea chariſſime iuxta ãmonitõem
ſapientis. Ab om̄i delicto mũda cor tuũ. ¶ Secũdo debes
ſumma diligẽtia vitare om̄e pctm̄: maxime mortale: qꝛ ſum-
me diabolo placet: et valde ipm letificat Et iſtud pt ꝓbari tri-
plici ſigno ¶ Primũ eſt qꝛ in nullo alio delectat. Nã ipe nõ
vult aliud balneũ: nõ q̄rit aurũ vel argentũ. Nã Gen̄. xiiij. di-
citur in pſona de ipſo. Da mihi aĩas: cetera tolle tibi. Unde
Greg. Nihil ſe feciſſe eſtimat: cũ aĩas non ſauciat. Sicut eni
auis rapax amat cor pde: ſic diabolus amat cor hoĩs. ¶ Se-
cundũ ſignũ: qꝛ diabolus amat ſumme pctm̄ patꝫ ex aſſidua
eius tentatõne. Et quia in ꝓcurando pctm̄ nunq̄ꝫ fatigatur.
Nam ſex milia annorum ſunt et amplius: q nihil aliud fecit
q̄ꝫ procurare peccata. Ideo quando dominus interrogauit
eum dicẽs, Job. i. Unde venis? Reſpõdit. Circuiui terram

et ꝑambulaui eam. Tantū eſt occupatus in negocio peccato
rum ꝙ nō licet ei ſomnū cape. Juxta illō. Job. xxx. Qui me
comedūt nō dormiūt. ¶ Terciū ſignū ꝙ peccatū diabolum
ſumme letificat eſt: qꝛ nunq̄ȝ potuit vel poterit ſaciari pctīs.
Nam infinita milia hoīm peccatoꝝ iam deuorauit: et tñ ad
huc famelicus eſt: et ſicut leo circuit querēs quē deuoret: vt di
citur. i. Petri. v. Et nō ſolū famelicus eſt: ſed etiā ſitibundus.
Job. xl. Abſorbebit fluuiū et nō mirabit̄: et habet fiduciā ꝙ
influat iordanis in os eius. id eſt in infernū. Fluuius quē ab-
ſorbet diabolus et nō mirabit̄ ſunt peccatores cū impetu cur
rentes in os eius. Jordanis vero qui interp̄tatur humilis de
ſcenſus: ſunt iuſti: quieti et pacifici: q̄s diabolus ſumme deſi
derat abſorbere. ¶ Exemplū habet̄ in vitaſpatrū: de capitu
lo demonū: et ſingulis demonibꝫ: de pctīs et malis que ꝑpe-
rauerunt reddentibꝫ rōne. Et de illo diabolo qui ſpecialiter
fuit laudatus ⁊ honoratus a principe eoꝝ et in cathedra col
locatus: qꝛ fecerat fornicari vnū monachū quē in. xl. annis
vix traxerat ad peccatū. O ergo anima peccatrix plora ama
re: eo ꝙ totiens letificaſti in te inimicos tuos ſcȝ demones: to-
tiens certe quotiēs peccaſti mortaliter: et de cetero ꝑ purā con
feſſionem et dignā penitentiā fac gaudere ſuꝑ te deū tuū et an
gelos eius. Scriptum eſt enī: qꝛ gaudiū eſt angelis ſuꝑ vno
peccatore penitentiā agente. ¶ Tercio debes o peccator toto
ſtudio tuo vitare oīe peccatū: qꝛ tibi ſumme nocet. Nā pri
mo ꝑ peccatū mortale ſeꝑamur ab amore dei: et efficimur eiꝰ
inimici. Eſaie. xix. Iniquitates nr̄e diuiſerūt inter nos et de
um: et peccata nr̄a ꝓhibuerūt faciē eius a nobis. Vñ non eſt
aliquis ſanctus tam magnus in celo quantūcunq; ſit bñ ami
cus dei ſi poſſet et peccaret mortaliter quin ſtatim amicicia
diſſolueret. Augꝰ. Qui peccat in amicū veriſſimū et fideliſſi
mum: dicitur vituꝑabilis. qui vero peccat in deū oīpotentiſſi
mum et patrē piſſimū: quō nō erit abominabilis? ¶ Secū
do ꝑ peccatū obligatur peccator et adiudicatur patibulo in-
ferni. Unde ſcdm̄ inſtitutionē diuine legis: a qua nō diſcre-
pat multū lex humana. omnes regalis decreti tranſgreſſores
vel maieſtatis regie contemptores. id eſt omnes peccatores

merentur interire ſuſpendio. ſcd̄m q̄ ſignificatur .ij. Eſdre.
xvij. in decreto Darij. vbi ſic dicitur. Denuncietur vt quicū-
q̄ tranſgreſſi fuerint aliquid ex his que ſcripta ſunt: quantū
ad peccatū cōmiſſionis: aut ſpreuerint quantū ad peccatum
omiſſionis: accipiatur lignum de ſuis ꝓprijs: q̄ȝ de orto ꝓprie
ↄſciētie: ibi enī creſcit lignū quo peccator ſuſpendit̄: et ſuſpē
dantur: bona q̄ꝫ ſua regi aſſcribantur. Similiter etiā cedit
ad gloriā regis celeſtis pena reprobor̄ ſicut gloria bonorū.
Ecce chariſſime qđ lex hūana corꝑaliter facit hoc ſpūaliter
lex diuina. Ille vero legit̄ Heſter. vij. Dixit rex. Suſpen-
dite Aman in patibulo. Aman interp̄tatur iniquus: et ꝑ hūc
pctōr intelligit̄: quē rex celeſtis videbit ſuſpendi in patibulo
inferni ſi eū in pctō mortali inuenerit. ¶ Tercio pctm̄ ſpoli-
at hoīem om̄i bono gr̄e in p̄nti et glorie in futuro. Prouerb.
xiiij. Miſeros facit ꝑplos peccatū. Eſt enī pctōr pauꝑ qui ni
hil habet. Immo ꝑ pctm̄ mortale ſeip̄m amiſit: et in ſeruitutē
diaboli tranſiuit. Pauꝑior: q̄ȝ nihil p̄t lucrari: eo q̄ oꝑa meri
toria deo grata in tali ſtatu facere nō p̄t. Sed pauꝑrimus q̄ȝ
nihil p̄t ei dari. Nam bona facta ꝓ ipſo nō ꝓſunt ei ad ſalu-
tem q̄ȝ nō viuit niſi quo ad corpus. Vñ dicit Boetius li. iiij.
de ↄſolatōe ph̄ie. Homo prauus nō eſt hō: niſi ſicut hō mor-
tuus. ¶ Quarto ꝑ pctm̄ ſeꝑamur a lumine deiformi: et exce-
camur atq̄ȝ obtenebramur. Sophonie. i. Ambulabūt vt ce
ci qui dn̄o peccauerūt. Et in ps̄. Neſcierūt neq̄ȝ intellexerūt
in tenebris ambulāt. Vñ Hieronym⁹. Deprimit̄ plane aīa
ꝑ peccatū interius ne valeat ſuſpicere ſuꝑius. ¶ Quinto pec
catum eſt ſicut putredo in pomo. Sicut enī putredo aufert
pomo valorē: decorē: colorē: odorē et saporē: ſic peccatū mor-
tale aufert aīe decorē vite: odorē fame: valorē gr̄e: colorē for-
me et saporē glorie. Unde putredo eſt omne peccatū. Nā de
eo dicitur Eſaie. xv. Qui facit illud: luto vilior eſt vita eius.
Aug⁹. Tolerabilius canis putridus fetet hoīb̄: q̄ȝ aīa pecca
trix deo. Ideo in quodā ſermone de eodē ſic ait: ꝑ que verba
quendā lubricū a peccato retraxit. Quid ꝓdeſt plena arca: ſi
inanis eſt cōſcientia. Bona vis habere: et bonus eſſe nō vis.
Non vides erubeſcere te debere de bonis tuis: ſi domus tua

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

plena eſt bonis: et te habet malum? Quid enī eſt quod velis
malū habere? Dic mihi. Nihil omīno. Nō vxorē. nō filiū.
non ſeruū. nō ancillam. nō tunicā. poſtremo non caligā et tū
vis habere malā vitam. Rogo te ꝑpone vitā tuam calige tue.
Oīa que circūiacent oculis tuis elegātia ⁊ pulchra tibi cha-
ra ſunt: et tu tibiipſi vilis et fetidus es. Si poſſent tibi reſpon
dere bona tua quibꝫ plena eſt domus tua: nōne tibi clamarēt.
Sicut tu nos bona vis habere: ſic nos volumus bonū dn̄m
habere. Tacita voce interpellant dn̄m deū tuū cōtra te. Ecce
tanta bona dediſti huic: et ipſe malus eſt. Quid enim ꝓdeſt ei
qđ habet: qn̄ eū qui oīa dedit nō habet? hec Aug⁹. ¶ Sexto
ex pctō naſcit̄ beſtialitas carnis. Vn̄ Boeti⁹. iij. de ꝯſo. phie
Homo bonus ꝓbitate deſerta in beluā ꝯuertit̄. Et phs. vij.
ethicoꝝ. dicit ꝙ talis eſt peior ꝗ̄ beſtia. Et ideo Petrus ⁊ Ju
das apl̄i: peccatores ꝯpant mutis pecoribꝫ. Et Dauid ꝯcor-
dat eiſdē dicēs. Homo cū in honore eſſet id eſt grā gratū fa-
ciente. nō intellexit: ꝯparatus eſt iumentis inſipientibꝫ. ¶ Se-
ptimo et vltimo: ex peccato naſcitur diaboli ſeruilis filialitas
i. Johannis. iij. Qui facit peccatū a diabolo eſt ⁊c̄. Pro his
omnibꝫ o peccator infelix miſerere aīe tue: et noli ꝑ pctm̄ in-
ducere ſuꝑ eam hec que legiſti: tanta mala ſcꝫ offenſam dei: le
ticiā inimici: et damnū ꝓpriū. Aug⁹. Agnoſce hō ꝗ̄ nobilis
eſt aīa tua: et ꝗ̄ grauia fuerūt eius vulnera, ꝓ quibꝫ neceſſe fu-
it chriſtū dn̄m vulnerari. Si nō eſſent hec ad mortē: et mortē
ſempiternā: nunꝗ̄ ꝓ eorū remedio dei filius moreret̄. Noli
ergo vilipendere aīe tue paſſionē: cui a tanta maieſtate tantā
vides exhiberi ꝯpaſſionē. Fudit ipſe lachrymas ꝓ te: laua et
tu ꝑ ſingulas noctes lectū tuū cordis ꝯpunctōe: et lachryma
rum aſſiduitate. Fudit ipſe ſanguinē ſuū: funde et tu tuū quo
tidiana cordis afflictōne. Noli attendere quid caro velit: ſed
ꝗd ſpūs poſcit. Nam vt dicit Greg. Unde caro ad tps ſua-
uiter viuit: inde ſpūs ineternū cruciat̄. Et quo plus caro pu-
nitur in hac vita: tanto plus aīa gaudebit in futura vita. Au-
guſti. Voluntarie nūc chriſto poſtponamus qn̄qꝫ dimitten-
da: ne qđ abſit ꝓ tranſitorijs amittamus eterna. Si enī tibi
diceretur ſis toto menſe diues et potens: et fac quicꝗd velis:

vtere carnis voluptate ſicut placet ea tñ ꝯditõne: vt poſtea ti-
bi oculi eruantur: omẽ ſolaciũ tollatur toto tpe vite tue in fa
me et ſiti in omĩ cruciatu viuas et miſeria. nũquid tale bonũ
hoc tenore ſuſcipes? Et quidem tota hec vita: nec menſis eſt:
nec vnius diei vel hore ſpacium ad illius eterne infelicitatis
inferni compationem. cui neqȝ finis eſt: neqȝ pena ſimilis in-
uenitur. Hec Aug⁹.

De penitentia cito facienda. Capitulum tercium.

QUi nõ accipit crucẽ ſuã: et ſequitur me: nõ eſt me di-
gnus. ſcribit Math. x. Per hanc crucẽ penitẽtia de
ſignatur: quã de neceſſitate ꝗlibet pctõꝛ debet ſuſcipe:
et pſeuerãter tollere: ſi in eterna btitudine cũ chꝛiſto cupit re-
gnare. Vñ Hiero. in epl'a ad Suſannã. Neceſſaria eſt peni
tentia: q̄ aut equet crimia: aut certe excedat. Et Aug⁹. Quiſ-
ꝗs ſaluari deſiderat: quicqͩd ſoꝛdis poſt purũ baptiſmũ ꝯtra
xit opoꝛtet ꝙ abluat ſaltẽ lachꝛymis mẽtis. Sed foꝛte dicis.
Durus eſt hic ſermo. Nõ poſſum mundũ ſpernere ⁊ carnem
meã odio habere ⁊ caſtigare. Audi nõ meã ſed glorioſi Hie
ronymi ſup hoc rñſionẽ. Impoſſibile eſt ait: vt ꝗs pñtibꝫ et
futuris fruat̄ bonis: vt hic ventrẽ: ibi mentẽ impleat: vt de de
litijs ad delitias tranſeat: vt in vtroqȝ ſec'o videlicȝ celo ⁊ ter-
ra appeat gl'oſus. Quã Hieronymi ſñiam btũs Greg. ꝯfir-
mat ita dicẽs. Multi cupiunt anolare de miſeria pñtis exilij
ad gaudia celi: ſed nolũt carere oblectamẽtꝫ mũdi. vocat eos
grã chꝛiſti: ſed reuocat eos ꝯcupiſcẽtia ſeculi. Pleriqȝ cupiũt
moꝛi moꝛte iuſtoꝝ: ſȝ nolũt viuere vita eoꝝ: et hi ineternũ pi-
bũt. Nã opa eoꝝ ſeqñt̄ illos. Berñ. Auſteritas ꝯuerſatõnis
ſci Johãnis baptiſte pctõꝛibꝫ delitioſis durus nũcius eſt eter
ne moꝛtis. Quid eñi nos irrõnabiles fere reptilia terre inſani
mus: cũ ille q̄ inter natos mulieꝝ nemo ſurrexit et nos indui
pcioſis veſtibꝫ feſtinam⁹: et ſplendide laute ac delicate epula
ri Nõ ſic nõ ſic itur ad aſtra. Deniqȝ recoꝛdare pabolã Laza
ri et diuitis illius: qui opñ tantaꝝ dñs qui purpura indutus
et byſſo: vnã aque guttã inuenire nõ potuit ex hoc cũ eſſet in
ardoꝛis neceſſitate cõſtitutus. Hec recoꝛdare mi amice et age
penitentiam dum tempus eſt. Nam vt inquit Greg. Deus et